

Убивча сила податків

Анастасія КАРЕБА
a.kareba@yur-gazeta.com
«Юридична газета»

Мабуть, немає в Україні людини, яка хоча б раз не сплатила податок до державної скарбниці. Кожен стикається з цією «напастю». Особливо від цього потерпають підприємці, змушені сплачувати стільки різних податків, відрахувань, зборів, що вже вважають гроші на податки «втраченою вигодою», а свій бізнес — неприбутковим. Але, замислимося, що робили б юристи-податківці, якби не було необхідності сплачувати податки? Так, їх би просто не існувало. Сила податків і справді страшна — для когось вона майже вбивча, а хтось за її рахунок виживає.

ІМЕНА «ЖОРСТОКИХ» ПОДАТКІВ

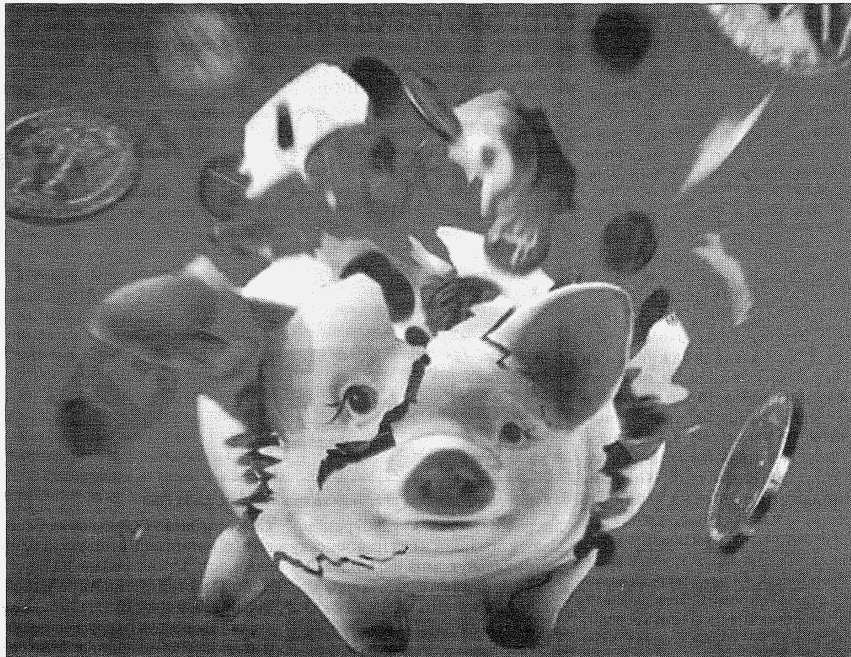
Податки — й справді «просто жах» для українських громадян, адже вони забирають доволі суттєву частину їхнього прибутку. В законі прописані всі види та способи сплачування податків, тому ухилитися від цього сучасному підприємцю надзвичайно важко. Але, крім самого факту існування податків, серед них можна виділити особливу групу, яку варто назвати «найневигідніші податки» або «вбивчі». Ціль цих податків, з точки зору держави, доволі гуманна та справедлива, адже за все, чим людина користується, вона має сплачувати, крім визначеної ціни, ще й податок державі, ніби за можливість усіма цими благами користуватися, хоча й за свій власний рахунок. Найневигіднішими податками для підприємців та українців узагалі вже неодноразово називали податок на додану вартість, податок на прибуток, відрахування до пенсійного фонду та щодо соціального страхування, земельний податок, податок для автомобілістів, податок при купівлі житла. До речі, три з вказаних вище податків, а саме — податок на прибуток, відрахування до пенсійного фонду та соціальні відрахування — були визнані такими, що суттєво шкодять розвитку бізнесу і суттєво гальмують його розвиток не тільки в Україні, але ще у 33 країнах світу, серед яких Америка, Австрія, Швейцарія та Великобританія.

ХАРАКТЕРИСТИКА НЕДОЛІКІВ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

Податок на додану вартість обчислюється завжди, байдуже, за що ви платите. Він існує, і «обійти» його майже неможливо. Його фінансовий еквівалент становить 20% від суми покупки або блага, що надається державою. Але найгірше те, що від нього потерпають бізнесмени: бувають випадки, коли їм доводиться сплачувати його наперед, ще до отримання товару або певної послуги. Йдеться про експортні поставки товару, особливо на великі суми грошей, або коли сам товар чи закордонний постачальник знаходиться дуже далеко від країни призначення цього товару. Це сильно б'є по гаманцю підприємця, коли партія не надходить своєчасно або з певними пошкодженнями, або зіпсована взагалі в результаті транспортування. Так, гроші назад повернути, проте це забере якийсь час. А їх же можна було б використати на інші цілі...

НЕНАДЕРЛИВИЙ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК

Податок на прибуток позбавляє людину 25% зароблених грошей. Оминувти такий податок складно, але можливо, якщо компанія витратить певну кількість грошей на

Податкові «кайдани» носити не хочеться, але треба

благодійність: меценатство, участь у спеціальних проєктах щодо допомоги в окремих форс-мажорних випадках, організацію благодійних вечорів і подій. Хоча навіть за таких умов доведеться витратити не менше 4% від усього прибутку компанії, що не так вже й мало. В даному випадку варто сказати ще й про пеню, яку буде нараховано з першого дня несплати податку. Але, річ і неї, за несплату податкового зобов'язання платник повинен буде сплатити штраф, розмір якого встановлено пп. 17.1.7. ст. 17 Закону №2181. У Росії, наприклад, також існує несправедливе положення. У разі, якщо держава отримала більшу суму

Цікавий факт

Неподання необхідних документів, які підтверджують сплату податку, тягне за собою серйозні проблеми з рахунком

податку, сума компенсації буде встановлена за формулою $1 \text{ до } 365$, у той час як формула пені — $1 \text{ до } 300$.

Пенсійні виплати та виплати у фонди соціального страхування — болілочі для підприємця та працівників, але в даному випадку дивіденди отримає все ж таки сам працівник, адже при настанні пенсійного віку можна буде розраховувати на певний грошовий додаток.

У разі несплати цього податку ви ризикуєте не тільки заплатити штраф та пеню, але й отримати «подарунок» від податкової інспекції у вигляді замороженого рахунку. Дуже часто таке блокування усіх рахунків підприємця відбувається у разі не подання ним необхідних документів, які би підтвердили факт внесення необхідних платежів. Позбавити доступу до грошей може й подана нульова звітність або звітність, яка не мала бути надана податковій інспекції. Навіть якщо платник дуже швидко принесе всі необхідні документи або декларацію про сплату прибутку, але його рахунок вже заморожено, розблокування триватиме аж ніяк не один день, а декілька тижнів або й місяців. У даному випадку податкова інспекція не нестиме відповідальності за втрачені можливості щодо користування грошима.

ЗЕМЛЯ ТА НЕРУХОМІСТЬ НИНІ ДОРОГІ

Земельний податок навіть юристи називають одним із найбільш заплутаних та суперечливих, адже він може змінюватися протягом часу користування нерухомим майном у разі зміни цільового призначення землі. У даній сфері ставка податку може коливатися від 0,1% до 7,5%, залежно від грошової оцінки землі. Але пересічні українці сплачують 1,5%, тому що користуються землею саме місцеве значення. За користування будівлею або проживання у ній українці сплачують один відсоток від бази оподаткування в розрахунок на рік. Якщо прорхувати витрати цього українця тільки на земельні податки, то якась сума все ж таки набіжить, хоч і невелика. Однак тут існує певна вигода для неприбуткових організацій, окрім випадків, коли сама спора потрібна для отримання певного прибутку, організації іноземних держав, що користуються державним імунітетом, та держави або територіальних громад, у

власності яких і перебуває ця споруда. Візьмемо для прикладу адвокатыське об'єднання: якщо новий законопроект «Про адвокатську діяльність» буде прийнятий, адвокатыське об'єднання отримають статус неприбуткових організацій і зможуть не сплачувати цей вид податку, адже хоча б якийсь прибуток вони отримуватимуть саме від клієнтів, а не завдяки споруді.

Проблема, що виникає під час купівлі квартири або іншого житла батьками для своєї дитини, полягає у такому. Якщо пара купує собі нерухоме майно у пайову власність, вона позбавляється повного пайового вираховування з податку на нерухомість, оскільки діти не несуть матеріальних витрат на купівлю нового житла, тим більше діти не платять податки взагалі. І якщо в одній з країн-сусідів України даний стан речей було визнано таким, що порушує принцип справедливості, все одно практика доводить інакше.

Якщо порівняти Україну та Росію, то, все ж таки, в нас більш гу-

манне ставлення до середнього класу, адже при першому продажі нерухомого майна, площа якого становить не більше 100 кв. м, продавець житла звільняється від сплати податку з доходів фізичної особи від продажу житла. Якщо ж площа нерухомості перевищує вказаний бар'єр, ставка податку буде 1%. У Росії такого розмежування немає, тому власники як великих 5-кімнатних квартир, так і маленьких квартирок зобов'язані сплачувати однакову суму податку.

АВТОМОБІЛІСТАМ ТЕЖ ДІСТАЛОСЯ

Останнім часом в Україні зменшилася кількість б/в автомобілів, що ввозяться з-за кордону, оскільки багато цих автомобілів вже були у користуванні понад 8 років. Через це податок на їхню першу реєстрацію становить від 1000 грн. за 100 куб. см, незалежно від об'єму двигуна. Податок на авто до 8 років користування коливається у межах від 2,5 грн. до 900 грн. за 100 куб. см, але в даному випадку все залежить саме від потужності двигуна. До того ж, якщо підприємство купує собі транспортний засіб у грудні, воно мусить сплатити податок не за грудень, а за весь рік, байдуже, в якому місяці проводиться державна реєстрація. Тому найвигодніше купувати автомобіль та інші транспортні засоби на початку року.

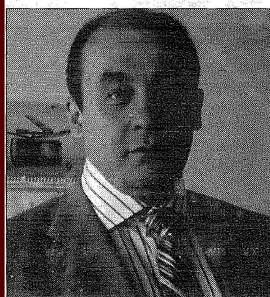
Цікавий факт

Державні службовці покладають надії на те, що з прийняттям Податкового кодексу жити стане легше, проте юристи — іншої думки

Не підлягають оподаткуванню яхти, спортивні човни та парусні судна, хоча тут теж є актуальна проблема. В середині листопада Юрій Луценко заявив, що блок НУ-НС передаватиме розгляд до Верховної Ради України законопроект щодо імплементації спеціального податку на розкіш. Під розкішню матимуться на увазі великі та шикарні будинки, приватні літаки, дорогі дачі, витвори мистецтва у яхти. Тобто у разі прийняття закону вищевказана норма діяти не буде.

Хай там як, у будь-якому випадку вам доведеться сплатити податок. Однак для того, аби не переплатити і скористатися пільгами, варто проконсультуватися з юристом, адже саме він зможе допомогти вам зберегти максимальну кількість ваших грошей.

КОМЕНТАР ЕКСПЕРТА

Олександр МІНІН,
старший партнер
ЮФ «КМПартнери»

■ Як, на ваш погляд, найгірші податки для підприємців і клієнтів?

— Найгірші для підприємців та підприємств не так окремі податки («внесок-окремого податку може бути різним залежно від виду бізнесу»), як загальна непередбачуваність і в багатьох випадках нелогічність оподаткування та відсутність чіткого «дорогочовказу» по низці конкретних ситуацій, неадекватність реаліям бізнесу. Тож я не звинувачував би якісь окремі податки, а

радіше, нарікав би на загальний системно-поганий стан оподаткування.

Однією зі складових верховенства права є принцип правової певності, тобто передбачуваність наслідків дій і вчинків. А за нашої податкової системи це не передбачувано по низці ключових операцій. Своїм прикладом: намагаючись податкових органів перекласти податкові наслідки з ПДВ на платника через те, що десь там, у ланцюжку постачальників, з яким платник і не має справу напряму, є якийсь «сумнівний» підприємство; різка зміна судової практики на рівні Верховного Суду щодо податкового обліку понаднормативних витрат; неадекватний механізм врахування деяких реальних витрат підприємства (наприклад, щодо сумнівної заборгованості).

■ Які проблеми зазвичай виникають у юриста, коли він допомагає клієнтам з окремих податкових питань?

— Найскладніше правильно зв'язати всі чинники та допомогти клієнту розробити/прийняти найбільш адекватну конкретній ситуації модель поведінки.

■ На чому сам юрист заробляє більше грошей (мається на увазі, який із податків найприбутковіший для юриста)?

— За обсягами — це ПДВ і податок на прибуток.

■ Як ви вирішуєте колізійні питання, що виникають у податкових відносинах між клієнтом та державою?

— Низка кроків, перший із яких — намагатися так спланувати, щоб такі питання не виникали. Це не означає грати в «піддавки» і оминати ризик за будь-яку ціну, а, радше, шукати підходи, які видають максимальний результат при мінімальному ризикі. Далі — намагання переконати державу в своїй правоті, якщо питання таки виникло. Якщо це не вдається, що ж, встановлені механізми вирішення спорів, зокрема по податках — адміністративне і судово оскарження.

■ Якій найневигодніший податок для іноземців, що бажать розпочати власний бізнес в Україні?

— За різних періодів і різних бізнесів це можуть бути різні податки. Так, стандартні нарікання на відшкодування ПДВ. Цього року багато нарікань було стосовно змін по земельному податку, щодо якого запроваджено фактично дискримінаційне оподаткування для землі, придбаної відкрито за реальними ринковими цінами.